

Poštovani kolegice i kolege,

Pred vama je novi tematski broj časopisa MEDICUS posvećen arterijskoj hipertenziji. Kao što je u samom naslovu istaknuto, namjera je autora bila upozoriti na najnovije aktualnosti, posebno u vezi s novim smjernicama publiciranim 2007. godine. Svi znamo da je arterijska hipertenzija vodeći čimbenik rizika kardiovaskularnih, cerebrovaskularnih i bubrežnih bolesti te da je ključan javnozdravstveni problem današnjeg svijeta. Procjenjuje se da će do 2025. godine od arterijske hipertenzije bolovati oko 1,56 milijarda ljudi. Povišeni krvni tlak odgovoran je za 54% moždanih udara i 47% ishemične bolesti srca u svijetu. Nedavna metaanaliza na milijun bolesnika s hipertenzijom pokazala je da porast sistoličkog tlaka za 3-4 mmHg povećava smrtnost od moždanog udara za 20%, a koronarnu smrtnost za 12%. Ovih nekoliko podataka upozorava na kliničko značenje arterijske hipertenzije u populaciji.

Ranije je upozoreno na učestalost hipertenzije u svjetskoj populaciji, pa je razumljivo pitanje kakva je situacija u našoj zemlji. Rezultati studije EHUH (Epidemiologija arterijske hipertenzije u Hrvatskoj) pokazali su da je učestalost hipertenzije u Hrvatskoj slična onoj u ostalim europskim državama. Nekoliko je puta istaknuta aktualnost novih smjernica koje su rezultat zajedničkog rada ESH (Europsko društvo za hipertenziju) i ESC (Europsko kardiološko društvo). Važnost ukupnoga kardiovaskularnog rizika, novi čimbenici u procjeni rizika te novi dijagnostički postupci novine su kojih se trebamo pridržavati pri liječenju bolesnika s arterijskom hipertenzijom. Osnovna osobina novih smjernica je da imaju savjetodavni karakter s tendencijom individualnom pristupu bolesniku. Na tragu ovih smjernica posebna pažnja posvećena je tzv. djetetskim mjerama ili promjenama životnih navika, čija bi aplikacija trebala početi još u djetinjstvu. U svjetlu prijepora oko primjene diuretika i beta-adrenergičkih blokatora, kritički je iznesen današnji stav o te dvije, nekada ključne grupe antihipertenziva. Potrebno je istaknuti da su autori u svojim tekstovima vrlo kritički i argumentirano upozorili na mjesto primjene ovih lijekova. Ovo treba posebno naglasiti da se ne stvori krivo mišljenje o inferiornosti diuretika i beta-blokatora kao antihipertenzivnih lijekova.

Jedna od tematskih cjelina su klinička stanja koja zahtijevaju poseban osvrt, a u skladu su s novim pogledom na dijagnosticiranje i liječenje hipertenzije. Treba u prvom redu istaknuti pojam visokonormalnog krvnog tlaka, tj. dilemu treba li liječiti te bolesnike. Iako ima dosta otvorenih pitanja, današnji stav u pristupu tim bolesnicima ovisi o ukupnome kardiovaskularnom riziku. Da li antihipertenzivno liječenje ovih bolesnika zaustavlja ili usporava razvoj hipertenzije, pitanje je koje još čeka odgovor. Međutim, neke kliničke studije govore u prilog liječenju tih bolesnika.

U liječenju arterijske hipertenzije često se susrećemo s pojmom sistolička i rezistentna hipertenzija. Sistolička hipertenzija ponajprije je zastupljena u starijoj životnoj dobi kao odraz promjena vaskularne stijenke koje se zbivaju procesom starenja. Brojne kliničke studije pokazale su da se mnogo teže postižu ciljne vrijednosti sistoličkog nego dijastoličkog tlaka, što upućuje na opći problem liječenja sistoličke hipertenzije. U kliničkoj praksi često se proglašava rezistentnom hipertenzijom svaka hipertenzija koja nije kontrolirana. Međutim, danas znamo definiciju rezistentne hipertenzije, kao i brojne čimbenike koji utječu na regulaciju krvnog tlaka. Suočavajući se s ovim problemima, autori analiziraju moguće uzroke i terapijski pristup.

Jedan od ključnih problema u liječenju bolesnika s hipertenzijom jest uspješnost kontrole krvnog tlaka. Analize u brojnim zemljama pokazale su širok raspon djelotvornosti, a podaci za našu zemlju govore da se u približno 19% bolesnika postiže kontrola krvnog tlaka. Kako poboljšati djelotvornost terapije, problem je prisutan u cjelokupnoj hipertenzivnoj populaciji. Tu trebamo razlikovati dva bitna principa, jedan je poboljšanje edukacije i suradljivosti bolesnika, a drugi

je uloga samog liječnika koji liječi takvog bolesnika. Upravo edukacija i pacijenata i liječnika poboljšat će djelotvornost antihipertenzivne terapije, o čemu raspravljaju autori.

Ovaj tematski broj MEDICUSA posvećen je esencijalnoj hipertenziji i tek manji dio odnosi se na sekundarne oblike. Upozoreno je na dijagnostički postupak i kliničko značenje feokromocitoma te ulogu kronične bubrežne bolesti u patogenezi arterijske hipertenzije. Posebno se raspravlja o povezanosti hipertenzije i oštećenja bubrežne funkcije, a osobitu vrijednost ima istraživanje o učestalosti kronične bubrežne bolesti u našoj populaciji. Renovaskularna hipertenzija smatra se najčešćim sekundarnim uzrokom hipertenzije, a suvremeni endovaskularni pristup znatno je utjecao na liječenje ovog oblika hipertenzije. Početni entuzijizam je u posljednje vrijeme splasnuo, posebice kada se analizira učinak na bubrežnu funkciju. Stoga je to područje kliničke medicine otvoreno za daljnja istraživanja i vrijeme će nam dati odgovor koliko i kada je sam postupak djelotvoran. Na kraju, ali ne manje važan, jest pogled na budućnost liječenja arterijske hipertenzije. Tu u prvom redu treba istaknuti novu grupu lijekova koji direktno inhibiraju učinak renina. Danas su ovi lijekovi već odobreni u liječenju hipertenzije, ali ih još nema u našoj zemlji. Posebno intrigantan pristup je primjena vakcine u liječenju hipertenzije. Vakcinacija je usmjerena na stvaranje protutijela specifičnih za angiotenzin II. Iako postoje prva istraživanja provedena na bolesnicima, još je prerano za ocjenu ovog postupka.

Ovim uvodnikom želio sam predstaviti teme koje obrađuje ovaj broj MEDICUSA. Kao urednik želim zahvaliti svim autorima koji su aktualno i suvremeno prikazali odgovarajuće teme iz arterijske hipertenzije. Posebnu zahvalnost iskazujem farmaceutskoj tvrtki PLIVA i glavnoj urednici časopisa MEDICUS dr. Adeli Kolumbić Lakoš, koja je smatrala prikladnim prihvatiti arterijsku hipertenziju za tematski broj. Budući čitatelji ocijenit će koliko je naš rad bio uspješan, a najveća nagrada bit će nam ako bude od pomoći i koristi kolegama u liječenju bolesnika s arterijskom hipertenzijom.

Prof. dr. sc. Duško Kuzmanić